

Časopis s podobami za slovensko mladino
 □ s prilogo „ANGELČEK“ □

Štev. 9.

V Ljubljani, dne 1. septembra 1912.

Leto 42.

Nedolžna pesem.

„Da imam jaz hišo zlato
 kakor zarjo za gorami,
 vso posuto z biseri
 kakor z zvezdami nebo,
 vso pretkano z diamanti
 kot s cveticami polje,
 kakor kralja stanovala
 v njej bi midva, mamica!“

„Oj ne poj mi take pesmi,
 dete, srcece nedolžno!
 Saj imaš ti hišo zlato
 polno zvezd in bolj bogato
 kakor zarja za gorami,
 kakor polje biserno!
 Hiša ta srce je tvoje,

V hiši tej Gospa kraljuje
 vse dobrote in svetosti,
 Prosi le, da do starosti
 srce ne postane tuje
 tej Gospe, in kralj boš
 najsrečnejši zemlje te!“

Bogumil Gorenjko.

Mati.

(Povest. — Spisal Cvetinomirski.)

IX.

odlogarjevega Francka ni videl Hinko več v mestu. Pravili so, da je izključen iz šole in da je šel kdovekam. Zadnje čase da je popival s tovariši po gostilnah in zapravljaj očetov denar.

Oče je to seveda izvedel in je prišel v mesto, da povpraša bolj natančno, kako in kaj. Toda izvedel ni dosti. Francek se je bil potepel nekam na deželo ali še dalje, ker je imel denar.

Na Hinkovem stanovanju ni bilo več Dolničarjevega Stanka. Preselil se je bil drugam samo zato, da bi pokazal, kako malo mu je za Hinka.

Samo Tonček je bil še med prejšnjimi študenti v isti izbi. Čepel je pri knjigah, oči srepe in strmeče; cel dan je študiral in še pozno v noč.

Hinko se je poprijel temeljito učenja, in kakor prej, je bil tudi sedaj Tončkov najboljši prijatelj.

Dobil je dečka, ki ga je poučeval, in tako je že lahko skrbel samzase. Ko je pisal domov materi, da se ji ni treba več tako ubijati, je mati pokleknila in zahvalila Boga.

Hinko je študiral in kazal veliko veselja do učenja.

Mati je prišla često v mesto in je prinesla s seboj vedno kaj za Hinka.

»Ná, lačen si gotovo! . . . Tu imaš nekaj kruha, tu hruške, tu jabolka. Kar jej, pa priden bodi vedno.«

Ko je mati odhajala, jo je spremljeval Hinko iz mesta do polja in se je vračal ves vesel in poživljen na stanovanje.

Tako so tekli dnevi v sreči in zadovoljnosti. Kamočkoli se je Hinko ozrl, povsod je videl uspeh. In trpljenje, ki ga je prenašal, mu je postalo lahko in domače.

Tuintam mu je poslala mati še kaj denarja.

»Vem, da si potreben,« mu je pisala. »Tiste kronice, ki si jih prislužiš, gredo hitro in še stradati moraš včasih, ti revček . . .«

Neizmerno je ljubil Hinko svojo mater, ko mu je tako pisala, in pri srcu mu je bilo mило, če se je spomnil na njeno tiho obličje.

Kakor blisk je bežal dan za dnem, teden za tednom.

Hinko je čutil, da se mu odpira pot v življenje in da ni dolgo do tistega časa, ko se bo treba odločiti, kam in kod. Spominjal se je Milkinih besedi in vedel je natanko, kam bo šel in kod bo hodil. Nobenega dvoma ni bilo več v njegovem srcu, nobene hude misli v njegovi duši. Začrtana je stala pred njim vsa pot, jasna in brez ovinkov vse življenje.

S Tončkom je občeval Hinko res kakor pravi prijatelj in razodeval mu je vse svoje misli in želje. In Tonček je bil tega vesel, tudi sam je mislil ravnotako kakor Hinko.

Ko je bil Hinko o Božiču doma, se je zgodilo na Solnčancu nekaj neverjetnega. Podlogarjev Francek se je povrnil domov k očetu; oče pa ga je pretepel in mu rekel, da je potepuh in tat, ker mu je zaklatil toliko denarja kar tjavendan. Francek je pohajkoval po solnčanskih krčmah, in ker mu ni hotel dati oče zadosti denarja, je bil razcapan in raztrgan kakor berač. Kadil je še vedno cigarete in je pljuval po tleh. Zelo je zrastel, telo je bilo vitko in suho, obraz zlobnospačen in oči hudobne.

Hinko je šel po cesti skozi Solnčanec, in takrat so se odprle duri krčme. Napolnjen je stopil Francek na cesto in omahoval je na vse strani. Ko je zapazil Hinka, se je odkril in se je zakrohotal.

»Si še živ? . . . Ali ti nočeš piti? Poglej, kako sem jaz vesel in srečen! Ne delam nič, ne učim se nič, pijem in vriskam pa vedno.«

Govoril je sunkoma, okrenil se je naglo in je odkobalil po cesti naprej . . .

Hinko je odšel domov, kjer je sedela pri peči mati z očali na nosu in je prebirala sveto pismo. Tu se je Hinko najrajši pogovarjal in se zabaval. Boljše družčine in lepšega razvedrila si ni mogel misliti nikjer drugje.

Vrnil se je Hinko kmalu nazaj v mesto in se je učil naprej. Pred njegovimi očmi je stala sveta slika — mati, in ta slika mu je bila ljubša od vseh, kar jih je bil kdaj videl v svojem življenju. Skrbno je pazil, da je ni zamazal te slike, niti praška ni trpel na nji.

Delal je neumorno, in ponoči v spanju mu je često stopala materina slika tako živo pred oči, tako jasno in razločno, da je iztegnil roké in poklical s tihim, plahim glasom:

»Mati!«

Vedel je dobro, kaj mu je mati, in zato je delal neumorno.

Koliko je morala pretrpeti ta revica zanj; koliko noči je prebdela, samo da si je prislužila s kakšnim delom tiste uboge potrebne vinarje! In še vedno trpi zaradi njega, še vedno! . . . Mati!

Vse je spoznal Hinko naenkrat, in ljubezen do matere mu je gorela še z večjim ognjem kakor prej.

Koncu šolskega leta je šel Hinko domov na Solnčanec. Mati je bila še sedaj vsak dan na polju, zvečer pa je prebirala pri luči sveto pismo.

Med sabo sta se mati in sin zelo rada razgovarjala. Mati je tudi vedno skrbela, da je imel sin o pravem času kavo ali čaj na mizi. Tiha vdanost, ki je sijala z njenih lic, se je razodevala tudi v njenih besedah. S Hinkom je bila tako prijazna kakor takrat, ko je bil še otrok, ko ga je peljala prvič v cerkev in na božjo pot Matere božje, na strmo Ključevico za Solnčancem.

Nekega večera po delu sta sedela v vrtu na klopici.

»Povej mi, Hinko,« se je sklonila mati k njemu, »ali si že mislil kdaj na prihodnost? Čisto odkrito mi povej; saj veš, stara sem in težko bom dočakala . . .«

Hinko je razumel čisto natanko materine besede in čutil je v njih neko posebno prošnjo, tiho, ponižno . . .

Oklenil se je matere in jo je poljubil na lica.

»Mati, ne bojte se! Vem, kje je moja pot. Vem dobro, in zato ste lahko brez skrbi. Tako bom storil, kakor sem bil obljubil Milki pred njeno smrtjo. In sedaj veste vse, kako mislim . . .«

Mati je sklenila proseče roke in njen pogled je bil tako topel in hvaležen.«

»Bog, izpolni mi to edino željo! . . . Potem rada umrjem . . .«

Menila sta se potem zopet o drugih zadevah, tesno skupaj, lica tik lic, tako da sta čula drug od drugega vsak utrip srca. Sladko in milo je bilo Hinku ob materi, ko se je tako menil z njo.

Počitnice so hitro minevale in Hinko je moral v šolo. Z lahkim srcem je šel, in ko je bil v mestu, mu je bilo še vedno dobro in mehko pri spominu na mater.

Ko je bil Hinko že mesec dni v mestu, je stopal popoldne po šoli po ulicah in naenkrat je stal pred njim Dolničarjev Stanko.

»Kaj pa ti tukaj? Še nisi umrl, otročè čmerikavo? . . . Mislil sem, da si že davno v grobu, pa strašiš še vedno ob belem dnevu poštene ljudi.«

Zavist in nevoščljivost sta govorili iz teh Stankovih besedi.

Hinko je zapazil, da ima Stanko čevlje luknjaste in da ni oblečen več tako gosposko kakor nekdanj. Ko mu je podal roko, je videl tudi, da je njegov palec ves obžgan od slabih ogrskih cigaret.

»Ali ne hodiš več v šolo?« ga je vprašal Hinko.

Stanko je vzel cigareto iz ust in se je zasmel.

»Ti in tvoja šola! Misliš, da sem neumen, da bi se učil? . . . Za pisarja sem na pošti in si služim denar. Če ga pa še ni zadosti, spišem kak podlistek . . . Imenitno življenje je, ti povem!«

Kakor bolesten spomin, je šinilo mimo Hinkovega srca.

»Pa kako je to, da si šel za pisarja? Zakaj nisi ostal rajši v šoli?«

»Zakaj da nisem ostal rajši v šoli?! Ljubilo se mi ni; rekel sem adijo in sem šel.«

Okrenil se je.

»In ti?«

»Bo že . . . po stari navadi . . .«

»Kajne, prejšnji otrok si še . . . Pozdravljen!«

Odhitel je po ulici in je izginil v gneči . . .

Kakor okamenel je stal Hinko nekoliko časa na istem mestu. Grenka misel je planila mimo njega. Oba prešerna obraza, Franckov in Stankov, sta vzplavala pred njim. To sta bila tista obraza, ki sta stala nekoč visoko nad njim in zrla z nasmehom nanj in ki sta se sedaj nanagloma omračila in povabila suženjske oči.

(Nadaljevanje.)

Prvič v šoli.

Na odkazano ti mesto
sedi, pa na klop roke;
ne šepeči, pazi zvesto,
kaj učitelj govore.

Pojdi zdaj, pa priden bodi,
da se boš naučil kaj;
Sveti Duh te, sinek, vodi,
On razum ti pravi daj.

J. Stritar.

Mošnjiček.

Pripoveduje Janko Leban.

Godovanje — ali ni to veselje za vsakega otroka? Že ko se bliža god, tedaj bije nedolžno srcece otrokovo živeje in živeje. Saj je otroku znano, da dobi za god od dragih staršev kako lepo darilo, posebno, če je bil otrok zmerom dober in priden. »Kaj bi rad za god?« vprašuje marsikateri oče, marsikatera mati otroka že nekoliko časa prej. Da bi videli, kako si v tem oziru razbija glavico mnogi otrok! »Česa naj si želim, česa?« To vprašanje mu roji po glavi dannadan. Sto reči ti imenuje, a jih tudi kmalu zavrže. — Jaz bi rad imel lepo čašico! A kaj, ko se tako rada razbije in potem bi zopet ne imel ničesar. — Ljubši bi mi bil rumen kanarček, kakršnega je imel naš gospod učitelj. Žal, da smo lepega ptička našli mrtvega v kletki, ko smo prišli nekega dne v šolo. Poginiti bi utegnil tudi meni, in potem bi jokal. — Zdaj pa že vem, kaj bi rad: k o l o , ali kakor mu pravijo: bicikelj! Zopet nič! Padel bi lahko s kolesa in si zlomil nogo. Ej, to bi ne bilo prijetno!

Takó, vidíte, plovejo želje in misli skozi srca otrok, ko se jim bliža god!

Srečnejši je bil pa mali Janko, sinček imovitega mlinarja in žagarja Rojnika! Vedel je, česa naj si želi za god. Saj je že večkrat videl svojega odraslega brata, kako je tlačil svetle kronice v lični, z zlatom okovani — mošnjiček!

Ej, kako je v tem oziru zavidal svojega brata! In ko ga je mati nekega dne povprašala: »Janko, kaj bi pa ti rad za svoj god?« tedaj je dečku zažarelo oko in kar v eni sapi je odgovoril: »Mošnjička, mošnjička si želim, dobra mati!« — »Odkod boš pa jemal denar, da ga boš spravljaval vanj?« povpraša mati šaljivo. — »O, to me ne skrbi!« odgovori Janko. »Saj veste, da včasih obiščem botra, in tedaj pade vselej kak groš, če ne še dvojača! In kolikrat si tudi kaj prislužim! Naberem jagod, pa jih koj prodam trgovcu, ki jih tako rad zoblje. Ali pa nesem gospodu učitelju ali gospodični učiteljici kaj na pošto in vselej dobim kak krajcar za to! Ej, za denar me ne skrbi!«

Mati se je namuzala ter rekla: »Botru ne smeš biti zmerom za petami iz góle sebičnosti! Če pa kaj zaslužiš, to je prav; lepo je tudi, da denarja ne trosiš za sladkarije, nego da ga h r a n i š!«

Bratje in sestre so seveda Janku včasih malce ponažajali zaradi njegove želje. »Ti si še premajhen, Janko, pa ti mošnjička ni še kar nič treba!« — »Kaj še! Robidnikov Milče je še pravi palčnik proti meni, pa ima vendar že mošnjiček!« — Tako se je odrezal Janko.

Naposled je res prišel Jankov god. Mati je prišla dečka navsezgodaj budit. Ni bilo teža treba! Bil je Janko to jutro tako razvnet, da kar spati ni mogel in je bil že buden, ko ga je mati poklicala. Opravil je svojo jutranjo molitev in takoj je bil oblečen.

»Ljubi Janko,« je rekla mati, »kaj pa, če z mošnjičkom ne bo nič?«

Janku je šlo skoroda na jok. Vendar se je opogumil ter odgovoril: »Nič ne dè, mati!«

»Tako je prav!« je pripomnila mati. »Človek ne sme biti nezadovoljen, najsi se mu včasih ne izpolni najbolj goreča želja! A zdaj pojdi z mano v očetovo sobo, da vidiva, kaj je.«

S trepečočim srcem je sledil Janko materi v sobo. Pozdravi očeta, ki je že tam, ter pohiti k mizi, da vidi, kaj je na nji. Tam je ležalo mnogo reči, zavitih v papir. Skoro trepetaje jih je odvijal Janko. Jej, glej: v nekem zavitku je našel — nov, lep mošnjiček! Zavriskal je Janko veselja. Vzel ga je v roko ter ga pregledoval od zunaj in od znotraj. Imel je štiri predalca iz rdečega usnja, pozlačen oklep, a na prednji strani sta se bleščali črki J. R., kar je pomenjalo Janko Rojnik, kajpak! Jankovo veselje je bilo toliko, da je skoro pozabil, ogledati si tudi druga darila natačneje. In še celo veliki lesení konj je moral dolgo čakati, da je Janko sedel nanj ter poizkusil prvo ježo po sobi. Oče in mati sta se zelo veselila Jankove sreče. Vendar je mati dečku resno namígnila: »Glej pa, da dobro shraniš lepi mošnjiček. Bilo bi res škoda, če ga izgubiš!«

Nič čudnega ni bilo, da je Janko tisti dan kazal svojo dragocenost vsem ljudem v hiši. Ponosno je potem spravil mošnjiček zopet v žep, ko mu ga je kdo pohvalil. Tudi v šolo je nesel mošnjiček, da ga pokaže svojim součencem. Pred poukom je tukaj romal mošnjiček iz roke v roko. Vsakdo ga je pač desetkrat pregledal od zunaj in od znotraj. »Tak mošnjiček bi rad imel tudi jaz!« je vzkliknil Ledinarjev Matevž. »Morda ga dobim o svojem godu!« je приметnil Blažkov Jaka. Cimbarjev Lukec pa je vprašal celó: »Za koliko ga pa daš, Janko, jaz bi ga pa kupil!« — Janko se je samo posmejal ter odločno odgovoril: »Za ves svet ne dam mošnjička!« — »Le počakaj,« se je pošalil Rugarjev Drejček, največji deček v šoli. »Saj si videl zadnjič tistega suhega glumača, ki je uganjal na vasi prave »čudeže«. Glej, pri tisti suhi preklji sem se naučil tudi jaz, da lahko komu kaj iz žepa pričaram. Potrudim se, da izgine tudi tvoj mošnjiček!« — Otroci so prasnili v smeh in tudi Janko se je smejal. Potem je pa vendar naglo pograbil svoj mošnjiček ter ga spravil v žep.

V tistem hipu je stopil v šolo gospod učitelj, in gostobesednosti je bilo konec. Po dveh urah je bil navadni četrturni odmor. Otroci so šli na dvorišče, da so tam igrali. »Kaj se hočemo igrati?« so vprašali nekateri. — »Pa se dajmo »slepo miš!« — »»Ne, ne, vojake, vojake!«« so kričali drugi. Naposled so se zedinili v tem, da bodo igrali »veliki semenj«, pri čemer bodo vršili tudi telovadne predstave. Nekateri otroci so se kazali kot telovadeče komedijante ali glumače, a gledalci so jih morali plačevati. Seveda niso plačevali z denarjem, ampak le z — gumbi in z medenimi znamkami za igro. Tudi naš Janko se je udeleževal vesele igre. Vzel je iz žepa svoj mošnjiček ter plačal s svetlo medeno znamko.

Med to nedolžno igro je čas hitro potekal. Oglasil se je šolski zvonček, in otroci so morali zopet v šolo. Ko je gospod učitelj hotel zopet pričeti s poukom, je opazil, da mali Janko joka.

»Kaj pa ti je, Janko?« je vprašal.

»Moj mošnjiček je izginil,« je glasno zajokal Janko.

»Le dobro preišči žepe,« mu je zaukazal gospod učitelj, in deček je prebrskal še enkrat vse žepe. Toda izgubljenega mošnjička ni bilo!

»Najbrže si mošnjiček izgubil na dvorišču,« se je oglasil Jankov sosed. »Ko smo igrali ‚veliki semenj‘, je bil vzel Janko mošnjiček iz žepa.«

Gospod učitelj je dovolil, da je Janko šel vun na dvorišče, ter poslal ž njim še enega dečka, da mu pomaga iskati. Dečka sta pogledala v vsak kot, preteknila vse dvorišče, a vendar nista prinesla v šolo ničesar drugega kakor kos svinčnika in staro čepico, ki jo je bil izgubil nekdo. Janko je jokal čimdalje silneje. »Bodi miren,« je dejal gospod učitelj. »Po šoli preiščem jaz sam. Mošnjiček dobimo, naj ga že ima kdorkoli hoče!«

In po pouku se je res takoj pričela preiskava. Vsi otroci so trdili, da nimajo izgubljenega mošnjička. Blebetavi Jožko pa se je oglasil: »Gospod učitelj! Pred šolo je Rugarjev Drejček rekel, da zna pričarati mošnjiček iz žepa!« Vsa šola se je zasmejala.

»Drejček,« je dejal gospod učitelj, »ti pa zmerom uganjaš take norčije. Hitro mošnjiček sèm!« Drejček je jokaje zatrdil, da ga ne more dati, ker ga nima. Gospod učitelj je pa dečka preiskal, a ni našel ničesar pri njem. Tedaj je zapretil gospod učitelj, da pridrži ves razred v šoli in da preišče vsakega učenca posebej, če mošnjiček ne pride na dan. In res je storil tako. A tudi ta preiskava je bila brezuspešna. Jankovega mošnjička ni bilo, pa ga ni bilo!

Ko so šli otroci iz šole, je pristopila h gospodu učitelju mala deklica in povedala, da je videla Minko, deklo šolskega sluga, kako je hodila po dvorišču. Skrivnostno šepetaje je deklica pristavila, da je dobro opazila, kako se je dekla pripognila in nekaj pobrala. Potem je pa dekla šla v kot, ogledovala tisto najdeno stvar ter jo naposled vteknila v žep. Ob tem je večkrat pogledala na okna, če jo kdo opazuje.

Toliko da je slišal gospod učitelj te besede, je že prijel deklico za rok in šel z njo vun naravnost do šolskega sluga. Obrazložil mu je vso zadevo ter ga prosil, naj pokliče deklo na odgovor. Dekla se je z metlo v roki približala, in šolski sluga jo je vprašal: »Ali si bila danes po 11. uri na dvorišču?« — »Da,« je odgovorila dekla. — »Ali nisi našla mošnjička?« — »Ne!« — »Pa ta mala deklica trdi, da si nekaj pobrala in vteknila v žep.«

»Da, to sem sama videla,« je dodala deklica. »Prav gotovo si nekaj pobrala.«

»Ne bi vedela, kaj!« odgovori dekla. »Toda — čakaj! Zdaj se domislím! Našla sem podobico. Na nji je bila natisnjena pesmica. To sem prečitala in shranila podobico.«

»Minka, vendar ne lažeš?« reče šolski sluga.

»Gospodar, to je vendar preveč,« zavpije dekla precej razdraženo. »Vi vendar ne boste mislili, da sem malopridnica? Ste li kdaj že slišali, da sem izmahnila le vinar? Ali vam nisem pošteno izročila vsega, kar sem

našla v šolski sobi? Še pred kratkim sem vam izročila devet vinarjev, ki sem jih našla pod klopjo. Bog varuj, da bi si hotela lastiti kaj najdenega!»

»Da, to moram potrdati. Poštena je Minka, in če nam pravi, da ni našla mošnjička, ji lahko to verjamemo.«

»Pa kam je ta reč vendar prešla?« vpraša gospod učitelj.

»Teга ne vem,« odgovori šolski sluga, smejoč se. »Zakaj pa deček bolje ne pazi na svoje reči? Morda mu je mošnjiček padel v veliki žleb, kjer sem v njem še pred kratkim našel šolsko beležnico. Hočem pogledati.«

Po teh besedah odide šolski sluga na dvorišče ter prične mešati po žlebu. S palico privleče na dan star podplat, rokavico in naposled mrtvo podgano, ki se je gospodu učitelju zelo gabila. Toda mošnjička le ni bilo!

»Ni vredno truda,« opomni naposled sluga. Pa tudi gospodu učitelju se ni zdelo prijetno nadzorovati še nadalje to iskanje.

* * *

Mošnjička torej ni bilo — — — Janko bi bil šel najrajši kar domov. Bal se je pa kazni, ki jo je slutil. »Kaj porekó mati?« si je mislil. »Kako nujno so me prosili, naj pazim na mošnjiček! Zdaj je izgubljena tudi krona, ki sem jo dobil od očeta, in tudi medene znamke, ki sem se igral ž njimi tako rad!« Solze so zalile Janku oči in ves objokan se niti ni upal stopiti v domačo hišo. Stopil je na vrt ter se tam igral nekaj časa. Prišla pa je mati ter ga poklicala k južini. Dobri materi je zaupal otrok vsako tajnost. In danes je tudi z drhtečim glasom povedal materi vse, prav vse! »Pa ljuba mati« — je pristavil milo proseče — »ne pravite o tem očetu! Preveč bi se jezili, če izvedó, da sem izgubil mošnjiček!«

Mati mu je obljubila, da bo molčala. Toda, ko je mali Janko tako molčé sedel pri mizi, ga je oče ostro opazoval. In tedaj je videl tudi njegove objokane oči in vprašal je nenadoma: »Kaj je pa danes z našim Jankom? Takó se drži, kakor da ni vse prav . . . Morda si bil pa, Janko, v šoli kaznovan? He, Janko, kaj se kremžiš? Govóri!«

»Ne, ne!« odgovori mati namesto Janka. »Je nekaj drugega!«

»Gotovo je zopet v svoji vrtoglavosti kam padel?«

»Tudi — ne!« reče mati. »Le nekaj je — izgubil!«

»Pa vendar nisi izgubil mošnjička?«

Janko milo zajoka ob tem vprašanju. In to je bil jasen in glasen odgovor na očetovo vprašanje.

»Saj sem si mislil,« zakliče oče nevoljno, »da fant izgubi tako darilo.«

»Janko misli,« dodá mati, »da mu je nekdo vzel mošnjiček.«

»Pri kom sediš?« vpraša oče.

»Pri Vinku Lipovcu in pri Dušanu Lovretoviču.«

»Dobro, spremim te v šolo, pa bodem govoril z gospodom učiteljem.«

Kmalu po obedu je Janko romal z očetom v šolo. Ko prideta tja, pove oče gospodu učitelju, po kaj sta prišla.

»Preiskava se je že izvršila,« je rekel gospod učitelj. »V tem oziru ne morem storiti ničesar več!«

»Ali ne bi morda vprašali učenca, ki sedita pri Janku?« zaprosi mlinar Rojnik.

Gospod učitelj pokliče Lipovca in Lovretoviča. Lipovec, odkrit deček, začne jokati ter pravi: »Ah, dobri gospod učitelj, verujte: jaz nimam mošnjička! Le pošalil sem se in ga za hipec skrili; toda kmalu sem ga vrnil Janku. To je resnica!«

Ko pristopi drugi učenec, Dušan Lovretovič, rečejo nekateri otroci: »Dušan ima denar in nekaj medenih znamk. Pokazal nam je vse!«

»Pokaži mi denar!« zaukaže gospod učitelj.

»Tukaj je,« déje deček, potegne iz žepa krono ter jo poda gospodu učitelju. Ta jo pokaže mlinarju Rojniku, ki hitro spozna v nji denar, ki ga je bil daroval Janku. Zakaj krona je bila čisto nova in se je lepo lesketala. Gospod učitelj je bil jako potr. Ni čuda: Dušan Lovretovič je bil priden učenec, da malo takih!«

»Odkod imaš denar?« vpraša dečka.

»Našel sem ga!«

»Kje?«

»Ne daleč od šole je ležal ob Martinčevi hiši.«

»Gotovo imaš tudi mošnjiček! Daj ga sèm!« zakliče mlinar Rojnik.

»Nisem ga našel,« odgovori deček.

»Dušan,« izpregovori tedaj gospod učitelj. »Sum leti nate, da si izmaknil mošnjiček. Priznaj resnico in ne táji! Lažje ti potem odpustim. Kar nič ne bodeš kaznovan!«

»Jaz sem našel le krono in medene znamke,« odgovori mirno deček. »Evo jih!«

Ob teh besedah položi nekaj svetlih medenih znamk na mizo.

»Prav res,« povzame mlinar Rojnik. »To so one znamke, ki sem jih daroval Janku.«

Gospod učitelj še enkrat izpregovori Dušanu na srce in mu pojasni, kako huda kazen ga čaka, če bo še nadalje trdovratno tajil. Toda deček ostane pri svoji izpovedi in le še pripomni, da najdene reči niso ležale skupaj, ampak raztreseno v precejšnji razdalji.

»No, pa vedi zdaj Bog, kje je mošnjiček,« vzklikne naposled Rojnik, poprosi gospoda učitelja, naj mu ne zameri nadleže, ter odide iz šole.

* * *

»Ah, da bi zopet imel svoj mošnjiček!« tako je potem večkrat zdihoval Rojnikov Janko. Včasih se je res namerilo takó, da se je zdelo, — izpolni se njegova želja. Toda slučaj ga je le varal. Nekoč n. pr. je neki učenec našel mošnjiček. Toda ta mošnjiček je bil star in ni bil Jankov. Zopet drugikrat je krožila novica, da je domači cestar našel mošnjiček z zlatim ali pozlačenim oklepom. Janko je zavriskal ob tej novici, češ: m o j mošnjiček je najden! Ko je pa prišel k cestarju, se je prepričal, da oni mošnjiček ni njegov. Najdeni mošnjiček je imel namreč le tri predalca in je bil iz zelenega usnja.

Nekega dne so sedeli pri mlinarjevih vsi še pri obedu. Govorica je nanesla na izgubljeni Jankov mošnjček. Vsi so ugibali, kam je prešel, da ni po njem ne sledu, ne tiru. Mati Jankova pa je rekla: »Tako se godi vsem nepaznim in neprevidnim otrokom! Kar jim je najljubše, kar jih najbolj veseli, to — izgubijo! Da si, Janko, bolje varoval mošnjček, še danes bi ga imel!«

Ko so se takó menili, pa popraska nekaj na vratih. Dekla pohiti odpret vrata, in domači pes Pubi skoči v sobo. Mlinar Rojnik ga ošine le s površnim pogledom in takoj se prepriča, da ima pes nekaj v gobcu. »Kaj ima neki Pubi v gobcu?« vpraša, čudeč se. A v istem hipu je že skočil Janko izza mize, pa veselo vzkliknil: »Moj mošnjček! Pubi ima moj mošnjček!«

»Torej, Pubi, ti si bil tisti tat, ki si izmaknil Janku mošnjček!« se je pošalil mlinar. »Čakaj, čakaj, povedem te žandarjem!«

Pes povesi rep in kakor da se sramuje, zleze za peč. Mali Janko pa pogladi psička po hrbtu ter reče: »Priden, priden naš Pubi, ki si mi zopet prinesel mošnjček!«

Mlinarjevi so poizvedovali in doznali, da je bil Pubi pritekkel na šolsko dvorišče. Tam je bil našel Jankov mošnjček, hlastnil po njem in ga odnesel. Ker se je bil pa mošnjček odprl, se je stresla njegova vsebina na cesto. Ko je Pubi pritekkel domov, je skrnil mošnjček — najbrže v svojo kočo. Omenjenega dne pa, ko so mlinarjevi sedeli pri obedu, je privlekel mošnjček v sobo.

Janko je bil ves srečen, ko je zopet našel svoj mošnjček. A poslej ni bil karničevč nemaren in nepazen. Nikoli ni pozabil, koliko nevolje in neprijetnosti je bil povzročil. Seveda je takoj razglasil v šoli, kaj se je zgodilo, in je takó rešil svoje součence vsakega obsojevanja. Na najdeni mošnjček pa je odslej pazil takó, da ga nosi še danes nepoškodovanega v žepu. Najdeni mošnjček mu je nekak opomin, da bodi otrok vedno pazen in previden!

Kako je prekanil moj dedek rokovnjače.

Spisal Radegost Vuk.

Neke nedelje smo se zbrali okrog naše lipe, kjer je sedel moj dedek in je pušil iz svojega kratkega vivčka. Lepo smo ga prosili, naj bi nam povedal kako zgodbo. Dedek, vedoč, da ne odnehamo radi s prošnjami, dokler nam ne ugoti, puhne dim iz ust, se odkašlja in prične:

»Danes vam povem, kako smo enkrat lovili rokovnjače in kako smo jih prekanili.«

»Kdo pa so bili to: rokovnjači?« vprašamo mi.

»Le tiho bodite! Vse zveste,« nas zavrne ded in začne pripovedovati:

»Pred kakimi petdesetimi leti so bili gozdi tu okrog nas mnogo večji nego dandanes. Po gozdih so imeli varno zavetje vojaški beguni, postopači in razni drugi taki ljudje, ki se niso smeli prikazati v človeški družbi. Ker pa ti ljudje niso mogli živeti od zraka, so začeli ropati. Ta ničvredna drhal je pa vedno bolj naraščala in postajala vedno predrznejša. Ti ljudje so se imenovali »rokovnjači«. Ker je tedaj manjkalo orožnikov, smo bili prisiljeni, braniti se sami.

Mnogokrat smo zalezovali te pretkane ptičke. Toda poloviti jih nismo mogli. Nekega dne pa smo slučajno zvedeli za njihovo skrivališče. Hitro so se zbrali možje, njim smo se pridružili tudi mi fantje. Po dolgem posvetovanju smo sklenili, da naj ostanejo možje doma in stražijo vas, če bi jo rokovnjači napadli. Mi fantje pa naj bi šli nad rokovnjače. Hitro smo se preskrbeli s potrebnim orožjem. Ko se je pa zmračilo, smo jo mahnilo nad predrzne roparje.

Po dolgi hoji smo zaslišali naenkrat glasno govorjenje. Napotimo se proti kraju, odkoder je prihajal glas. Kmalu zapazimo dim. Ko se še bolj približamo, vidimo, da se vali dim iz dupline. Sedaj smo vedeli, da imamo pred seboj rokovnjače.

Ne vedoči, kako bi jih napadli, smo se začeli tiho posvetovati. Videli smo namreč, da jih v jami ne moremo napasti; vhod je bil namreč preozek.

Že smo se mislili vrniti, ko pride meni na misel, da bi te »rokomalharje« prekanili. Ko povem tovarišem svojo misel, jo vsi veseli sprejmejo.

Hitro se vstopimo okoli jame, in jaz zakličem: »Roparji! Jaz, vojaški poveljnik, sem obkolil hrib in vaš brlog z vojaki! Ako ne pridete takoj iz jame, ukažem streljati v vaš brlog!«

Skesani so prihajali rokovnjači drug za drugim iz jame na moj poziv. Našo zvijačo so šele spoznali, ko smo jih že povezali do zadnjega. Lahko si mislite, ljubi moji, jezo in kletev teh ujetih roparjev. Toda nič jim ni pomagalo.

Veseli srečnega izida je šla polovica tovarišev v jamo, da si ogledajo naropane reči. Dospevši v jamo, smo zapazili ogenj, na katerem je bila že skoro pečena ovca.

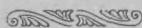
Lačni in utrujeni smo se začeli mastiti s pečeno ovco. Kmalu smo pohlastali polovico pečenke. Tedaj se nas je lotila žeja. Hitro smo šli iskat še pijače. Po dolgem iskanju smo našli dva sodčka vina. Zavalili smo en sodček k ognju in začeli točiti.

Ko smo se dodobra pokrepčali, smo se napotili k tovarišem, ki so nas že težko čakali. Tedaj smo mi prevzeli stražo ujetnikov in poslali smo svoje tovariše v jamo, da se še oni pokrepčajo.

Tako nam je kmalu minila noč. Drugo jutro smo pustili polovico tovarišev pri jami; jaz sem se pa napotil z drugo polovico in z ujetniki domov, kjer so nas možje že težko čakali. Ko povemo strmečim sovaščanom svoje zgodbe, smo se napotili z ujetniki v mesto, kjer smo jih izročili sodniji.

Možje so pa znosili medtem rop domov, da ga izročé lastnikom, če bi se zglasili.«

Tako nam je pripovedoval ded. Še sedaj se z veseljem spominjam njegovih zgodb in pripovedk. Bili so žalostni in veseli spomini iz dedkovih mladih dni.

Kimavec.

Starčkova.

Pod kapom pa kite koruze visijo
kot suho rumeno zlato;
naš dedek pa zrejo v nebo
in vivček droban starodaven kadijo.

Pa žalost jim v dušo sinoči je segla:
prišel že jesenski je čas,
mladost odbežala od nas
kot lastovka, ptica-selivka ubegla!

Pa ptička selivka na spomlad se vrne
kot ljubljén in radosten gost —
a enkrat minula mladost
še mlade spomine le v grob ti zagrne.

Zadovoljnost.

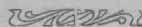
Kašča moja polna
do vrha.
polna žita, zrnja
zlatega!

Zdaj le pridi, zima,
zima, hej,
burja, ostri sever,
le zavej!

V lopi že vse polno
skladanic,
in v mošnjičku polno
je šestíc!

Jaz kadil bom pipo,
kuril peč,
beli kruhek jedel —
da bo zima preč!

Bogumil Gorenjko.

Deklamovanke.

5. Ribič Blaže.

Misli si karkoli —
pa verjetno je,
kar mi pravil davi
ribič je Blaže.

A Blaže vse druge
misli je imel,
ko po Savi čolnič
je njegov hitel.

Ko na varnem bil je,
z glave je hotél
vzeti svoj klobuček —
pa ga ni imel . . .

Šel lovit je ribe
tja na Savski brod,
da bi z njimi v petek
v mesto šel na pot.

Še klobuka z glave
trde ni dejal,
z veslom se je rajši
malo poigral.

In prekrizal brž se
ribič je Blaže,
na pomoč poklical
je svetnike vse . . .

Bilo pod večer je,
kadar pada mrak,
ko po Savi nesel
čoln ga je lehak.

Kar v krnici tihi
nekaj zašumi,
in valovje besno
v krog se zavrti.

Kadar zdaj k molitvi
zvonček zazvoni,
ribič svetne misli
hitro popusti.

Kar v zvoniku ave
zazvoni na glas,
pa k molitvi kratki
vso povabi vas.

Kot slaboten listič
čoln odneslo je,
ribič pa pograbil
hitro veslo je.

V čolnič dé klobuček,
z rokama veslja,
zraven pa molitev
srčno šepeta . . .

Taras Vaziljev.

6. Vrbe.

Vrbe so se pripognile
do vodice srebročiste,
stresale zelene liste,
pa so tiho govorile:
„Plavaj, biserna vodica,
plavaj do poljane širne
in poplavi žitno polje,
da bo kmetič slabe volje, —
ker ne zmeni se za nas!“ —

Glejte čudo, zašumeli
vali so in zabobneli,
da se gora je potresla.

Čez bregove so se zlili,
pokončali polja zlata,
strli žita so bogata.

Vali pa so v dol prinesli
tudi vrbe izrुvane,
pa so vrgli z divjo silo
jih na žalostne poljane, —
kjer kopale drugim jamo,
tam so same pokopane.

Aleksij Ivanov.

Pisma našim malim.

V.

138 let

Ljubljeni mi otroci!

Komaj boste v prihodnjem šolskem letu sedemkrat prestopili šolski prag, pa bo minulo petdeset let, kar je tam v Mariboru na Štajerskem umrl velik prijatelj slovenske mladine: Anton Martin Slomšek. Rojen na Slomu v župniji Ponikva, kot sin premožnega kmeta, je po svoji pridnosti in marljivosti dosegel škofovsko čast v Mariboru.

Dejal sem, da je bil nepozabni Slomšek velik prijatelj mladine. Šolarjem je napisal mnogo lepih knjig in beril za šolo. Najbolj znana je »Blaže in Nežica v nedeljski šoli«. Izdal je škof za odrastlo mladino tudi »Življenja srečen pot« za mladeniče in »Krščansko devištvo« za dekleta. — Kdo bi mogel vse naštet, kar je blagi škof Slomšek napisal za mladino. Če bi vam vse natančno popisal, bi moje pismo napolnilo cel »Vrtec«. Kaj bodo pa potem dejali drugi vaši prijatelji-pisatelji.

Posebno lepe so Slomškove pesmi, ki jih je zložil za mladino. »Pesmi veselih otrok« imenuje pesmi, ki jih poklanja mladini. Iz teh pesmi sem vam nabral nekaj šopkov, nekaj spominčič, iz katerih vam govori vaš davni prijatelj Slomšek; iz njih gori vsa njegova ljubezen do vas.

Kako ljubko poje ob zibelki nedolžnega otroka:

Ajaj, ajaj, ljubček moj!
Dete trudno si nocoj.
Ajaj, ajaj, dete moje,
mati ziblje ino poje.

Kadar pridno dete spi,
ljubi Bog nad njim bedi,
kadar dete tiho aja,
Bog mu sladke sanje daja.

† Poslušaj rad svojega angela variha, ti kliče Slomšek iz groba, zakaj:

In angel gre k Očetu,
in vse Bogu pove,
če otrok na tem svetu
prav priden, dober je.
Oh, dete! vbogaj prav lepo,
da tebe angel hvalil bo.

»V nebesih sem doma« lahko govoriš s pokojnim Slomškom zlasti ti, ljubljena mladina. Vse: zemlja, nebo, solnce in mesec blede in vsaka zemlje sled nam kliče: V nebesih sem doma.

☞ Dobro si zapomnite tudi sledečo pesmico. Zlasti tisti naj jo znajo, ki se zbirajo v ljubkih »Marijinih vrtcih« ali pa v družbi treznosti. Pa drugim tudi ne bo škodovala. Taka-le je:

Najboljše sladko vince za deco mlado je, ki teče izpod skale, prav lepo sveti se.	Po logu tiho teče, živinico poji, in ptičica zastoj si tu žejo ugasi.
Od tega vinca glava bolela te ne bo, telo bo tvoje zdravo in spanje prav sladko.	Je čista voda zdrava za deco majheno — jaz mislim: tudi drugim nič škodila ne bo.

☞ Mladina mora v šolo, da se kaj nauči; v šolo naj hodi z veseljem:

Vse na delo gre:
Mravlje, bčelice
gredo živež brat;
ptičke mi pojo,
rožice cveto,
naj grem v šolo rad.

☞ Da četrto božjo zapoved izpolnujete, vam vaš prijatelj Slomšek tako-le priporoča:

Bog pravi: Starše mi spoštuj, če dolgo češ živeti; jim dobro z dobrim povračuj, bo dobro ti na sveti.	Otroci pridni, šolarji, sō staršem za veselje, le umnost in pa čednosti so njih najslajše želje.
--	---

☞ Lenobe se pa bojte, — lenoba je vseh grdob grdoba. Vaš Slomšek vam o lenobi tako-le poje:

Beži, beži, o lenoba! V tovaršijo ti ne grem; ti si mladih let grdoba, trdno se ti odpovem.	Dobre glave, pridne roke dober oče rad ima: pridne ljubi Bog otroke in jim dobro srečo da.
--	---

Ljubil te je zelo rajnki škof Slomšek, draga mladina; zato ti je napisal obilico zlatih nauk. Ljubi te gotovo še zdaj, ko, upamo, biva že davno gori pri Očetu v nebesih. »V nebesih sem doma«, je klical na zemlji; »v nebesih sem doma«, nam kliče iz nebes. Tudi ti, mladina, ponavlja večkrat:

V nebesih sem doma:
tam Jezus krono da,
tam je moj pravi dom,
kjer večno srečen bom.

4 dec 1886
II. mesec

Teга ti posebno želi

tvoj prijatelj

Bogumil.

Modrost v pregovorih domačih in tujih.

Črn.

Če si sam črn, ne imenuj drugih — krokarjev. — »Oh, kako si črn«, je rekla ponev kotlu. — »Kako si črn«, je rekel sajasti kotel piskru. (Kdor slabo sodi druge, prezre rad lastne napake.)

Kdor je sam črn, naj drugih ne beli. (Najprej je treba izboljšati samega sebe.)

Marsikdo je črn, četudi ni dimnikar.

Črno je tudi barva. (Slabo je tudi lastnost.)

Črno ni belo. — Kar je črno, tega ne imenuj belo.

Črno ostane črno. — Kar je črno, ne bo belo. — Črnc se ne da umiti.

Črno na belem drži. (Pismene pogodbe so potrebne.)

Če kdo druge črni, s tem še ni sam bel.

Črno (črnilo) počrni. (Zlobnež zavede druge.)

Kdor je ves črn, pri njem se ne poznajo madeži.

Eden pravi črno, drugi belo. (O nasprotnem mišljenju.)

Reki: Ne zna razložiti, kaj je črno, kaj belo. — Komu naslikati črno za belo.

Dal mu je črno na belem. (Pismo mu je potrdil.)

Črn je kot dimnikar (kot krokar, ogeč, kot črna jagoda, kot prst...)

Ni ne črn, ne bel.

Vidi vse črno. (Slabo sodi; obrača vse na slabo.)

Črnilo.

Reki: Ali si mar črnilo pil (da kaj takega misliš, rečeš, storiš?)

S črnilom so ga omili. (Pri sodnji izpustili, ker se ni dala krivica dognati. Tudi v časnikih so ga krepko zagovarjali, dasi ljudje nočejo verjeti. Ali: Še bolj so ga očrnili.)

Koga v črnilo potopiti. (V veliko zadrego pripraviti.)

V črnilo pasti.

Črv.

Stare vrane ne pobirajo črvov blizu brane. (Kdor ima izkušnjo, se zna izogniti nevarnosti.)

Črv v lesu mora neprenehoma škrabljati, če hoče živeti. (Brez dela ni jela.)

Vsakdo ima svojega črva v nedru. (Nihče ni brez skrbi in nadlog.)

Črvi glodajo sir — skrbi in žalost pa človeka.

Tudi črv se zvija, če ga kdo tepta. — Noben črviček ni tako majhen, da bi se ne

zvijal, če ga pohodiš. (Tudi najkrotkejši se ustavlja sili.) — Črv se ne krivi iz spoštovanja.

Tudi mehek črv pregrize trd les. — Majhen črviček se zavrti v najtrši hrast (razdene velik dob). (Tudi z malimi sredstvi se da veliko doseči.)

Črv, ki se je v redkvi izlegel, ne ve, kakšen okus je v jabelku. — Črv se je zavrtal v redkev, a zdelo se mu je, da je v repi. (Kaj zadovoljen je s slabšim oni, ki ni pokusi boljšega.)

Na trnek je treba nasaditi črva. (Kdor hoče kaj doseči, mora rabiti primerna sredstva, n. pr. darila itd.)

Najslabši črv na trnku privabi večkrat najboljše ribe. (Sredstva niso vselej v sorazmerju z uspehi. Večkrat preprost človek izvrši velike reči. Pomen pa, žal, utegne biti tudi ta: ničvreden capin potegne za seboj najplemenitejša srca!)

Če se črv skrega s tlemi, kod pa naj se plazi? (Kdor je odvisen, mora marsikaj potrpeti.)

Kdor se izogiblje že črva, se bo lahko izognil kače. (Majhne nevarnosti odstranuj, če hočeš biti kos velikim.)

Reki: Tu notri je črv. (Skrita žalost, ali pa že velika moralna škoda.)

Svetlega črva prodajati za svetilko.

Ta hoče iz soli črve pregnati. (Si dela prazne skrbi, ker v soli se ne zarede črvi.)

Ali iščeš črvov? (Tako se reče onemu, ki hodi zelo sključeno; ali pa tudi otroku, ki vedno s prstom dreza v nos.)

Računska naloga.

Od naslednjih števil jih izbriši šest tako, da bo vsota ostalih znašala 20.

111

777

999

Zastavica.

Tri črke značijo svetnika, dodaj še črko, če te mika, dobil telesa bodeš del; če eno črko še dodaš, tedaj obleke del imaš.

Šaljivo vprašanje.

(Priobčil Internus.)

Kako dolgo so ob nedeljah ljudje v cerkvi?
(Rešitev in imena rešilcev v prihodnji številki.)

„Vrtec“ izhaja 1. dne vsakega meseca in stane s prilogo vred za vse leto 5'20 K, za pol leta 2'60 K. — Uredništvo in upravništvo Sv. Petra cesta št. 78 v Ljubljani.

V hvaležni molitvi so se gibale njene ustnice in šepetale so narahlo, kakor iz groba ...

Zvonovi pa so zvonili in doneli; bučale so orglje, ponosna pesem je zvenela naokoli in oblaki dišečega kadila so se vili v zraku navzgor ... Srečna mati!

Pripovedka o zagorskih zvonovih.

I.

Dolgo je klečal tisto jutro mojster Gregor pred svetim razpelom in je molil. Njegove modre, globoke oči so gledale z gorečo prošnjo v obraz Križanega, in ustnice so se mu pregibale v srčni molitvi. Izza zavese so se prikradli svetli, rožni žarki vzhajajočega solнца in so se razlili po glavi mojstra Gregorja, da se je zdelo, kakor da je obdala naenkrat svetniška krona bele lase mojstra Gregorja. Za hip se je zganil starček. A zopet je molil sveto in vdano, in solnčni prameni ga niso motili več.

Tiho so se odprla vrata, in vstopil je učenec Branko. Komaj štirinajst let je bil star, a vendar krepak dečko. Dolgi kodri so mu padali na pleča — bili so mehki kakor svila in kostanjevorjavi. V zdravi mladosti so mu rdela lica, in modre oči so mu gledale mirno in veselo v svet.

Pri vratih je obstal učenec Branko in je ostrmel. Nepremično je gledal na svojega starega mojstra, ki je klečal pred svetim razpelom v goreči molitvi. Čudile so se mladeniču oči, in srce mu je utripalo v skrivni grozi.

»Kakor bi klečal svetnik tam,« je pomislil učenec Branko in se je zdrznil. Nedaleč od vrat je padel na kolena; sklenil je roke in je molil h Križanemu kakor stari mojster Gregor. Tišina je vladala kroginkrog; le daleč, daleč nekje je pel srebrn zvon, in komaj slišno je drhtel njegov glas po sobi. In tupatam se je oglasila drobna penica z mehkim glasom nekje spodaj na vrtu.

Dolgo sta tako klečala in molila mojster Gregor in učenec Branko. Naposled je vstal starček. Še enkrat se je poklonil svetemu razpelu in se je pokrižal. Potem pa se je obrnil k Branku. Njegov obraz se je svetil v velikí, srčni radostí, kot bi bil zatrdno prepričan, da bo uslišano, zakar je prosil v svoji gorki molitvi.

Položil je roko na dečkovo glavo. »Vstani, Branko,« je izpregovoril. »Hvala ti, da si molil z mano.«

Branko je vstal in je gledal vdano v starčkovo svetlo obličje. Poljubil mu je roko in je rekel: »Videl sem Vas v sveti molitvi, ljubi mojster. In srce mi je velelo, naj molim tudi jaz za tisto kot Vi.«

»Priden deček si, Branko,« je odvrnil mojster Gregor. »Dobro se ti bo zgodilo, če ti srce ostane vedno tako ... A zdaj pojdiva na delo

— na ono sveto delo, za čigar srečni konec sem molil danes vso noč... Če se mi posreči, Branko, potem pa zatisnem rad, z lahkim srcem za veke oči.«

In mojster Gregor se je obrnil še enkrat h Križanemu. Še enkrat se je poklonil in odšel je z učencem iz sobe.

Stopila sta v livarno zvonov. Vse je bilo že pripravljeno. V veliki peči je žarelo, kakor bi bilo tam zaprto svetlo solnce. V globokem kotlu pa je mirovala raztopina svetle kovine in se je blestela kristalno-čista. Krogičkrog so stali resni pomagači in so gledali molče na svojega starega mojstra.

Stopil je mojster h kotlu in je blagoslovil svetlo raztopino. Potem pa se je ozrl na pomagače in je izpregovoril glasno:

»Dragi moji, vse življenje sem premišljeval, kako bi izvršil to delo, ki ga bomo končali danes z božjo pomočjo. Dolge noči sem premišljal in molil k Bogu, naj mi razsvetli pamet. Počasi, kosček za kosčkom — tako je napredovalo naše delo. In danes je prišel trenutek, tako zaželen trenutek, ko se uresničijo moje želje in moji upi. Še enkrat sem molil danes zjutraj h Križanemu, in glejte — zdelo se mi je, da je nagnil svojo glavo, in zdelo se mi je, da je zašepetalo nekaj: Mojster Gregor, tvoje želje in nade naj se uresničijo...«

Starček je utihnil za nekaj trenutkov. Gledal je v tla, kakor bi nekaj premišljeval. A kmalu je dvignil glavo in si je popravil dolge, kakor sneg bele lase. Ozrl se je po pomočnikih, ki so stopili molče okrog njega. In pričel jim je pripovedovati o svojem življenju.

Tam onkraj gorâ stoji njegov dom, v tihem planinskem rajju. Krasen kosček zemlje je to. Morda ga ni takega nikjer več na daljnem svetu. Vsa mlada leta je prebil tam, mojster Gregor. Srečen je bil in zadovoljen. — A prišel je čas, ko so zabredli njegovi rojaki v greh. Pozabili so na Boga in so živeli razuzdano. Zaprli so cerkev, in nihče več ni stopil pred oltar, da počasti tam svojega Odrešenika. Vsa vas se je vdala grešnemu posvetnemu razveseljevanju. Vsa srca so se zakrknila, in lepe, blage misli ni bilo več k njim. Greh, ostuden in zloben, se je ščeperil nad planinskim rajem.

Videl je mladi Gregor ta greh, in v srcu ga je bolelo tako, da je klečal, molil in jokal po cele ure v samotni kapelici pod strmo goro. Sam je bil na svetu in ni imel niti staršev, niti sorodnikov. Pri tujih ljudeh je delal na polju od ranega jutra do poznega večera. A delal je rad in je bil zadovoljen in vesel, dokler ni prišel tisti ostudni greh v zagorski raj. In takrat je postal mladi Gregor žalosten, in srce mu je bilo polno gorjâ. Premišljeval je noč in dan, kako bi spravil svoje rojake na pravo pot. A zaman. Stopil je pač tupatam prednje in je dvignil svarilno roko. Govoril je o božji kazni, ki jih nekoč zadene, danes ali jutri. Zakrknjeni ljudje so se mu posmehovali in so ga zapodili s sramotnimi besedami od sebe.

In Gregor je zbežal spet nazaj k svoji ljubi kapelici. Zopet je jokal tam in molil za svoje rojake. Iz daljave se je slišalo veselo petje in razigrana godba je igrala na vasi. Zbolelo je Gregorja v srcu, kakor bi se mu zapičila puščica v srce. Glej; razveseljujejo se zdaj hudobni ljudje; a danes je nedelja, in nihče ne stopi v cerkev, da bi se poklonil svojemu dobremu Odrešeniku.

Zbolelo je Gregorja. Vstal je in se je napotil naravnost dol v vas. Stopil je pred razigrano množico in je dvignil roko. Za hip je prenehala godba, in Gregorjeve ostre besede so se slišale.

»Brezumni ljudje,« je zaklical Gregor. »Ali se ne bojite božje kazni? Bog vas vidi, in gorje vam bo...«

Toda komaj je izpregovoril Gregor prve besede, že je nastalo besno kričanje, gnetli so se ljudje okrog njega, in žugalò mu je sto pesti.

»Proč z njim — z mladim bedakom!« je zavpilo sto glasov. Že so ga prijeli za noge in za vrat, da bi ga zabodli. A takrat se je oglasil sredi množice glas: »Kamenjajmo ga!«

»Da, kamenjajmo ga!« je ponovilo sto glasov. In prijeli so ga in so ga vlekli pred vas na širni prod, da ga kamenjajo. Gregor je bil miren in se ni bal smrti. Pač je prosil Boga, naj ga reši; a to samo zato, da bi mogel še nadalje svariti nesrečne rojake.

Prišli so na prod in so izpustili mladeniča. Pogledal je Gregor na šumeči gorski potok in na temni gozd, ki se je širil kraj potoka. In tedaj je spoznal, da še ni prišla njegova ura. Za hip se je okrenil; potem pa se je spustil v dir. Prebredel je potok in je izginil v gozdu. Tam se je skrila v votlini, za katero je vedel samo on.

Presenečeni so bili ljudje v prvem trenutku. Potem pa se je usula toča kamenja za bežečim. A noben ni zadel. Iskali so razuzdanci Gregorja po vsem gozdu, a zaman. Razsrjeni so se vrnili v vas in so se vdali iznova ostudnostim.

Ko je prišla noč, je stal Gregor na vrhu nebotične gore. Gledal je v dolino, kjer se je svetilo tisoč luči. Mir je bil okrog njega. A Gregor je vedel, da je mir samo v višinah, a doli v dolini vlada nemir, in se plazi greh. — In glej — tam izza sosednje gore se je prikazal mesec. Razlila se je srebrna luč kroginkrog, in prikazal se je očem planinski raj. Krasno je bilo vsepovsodi, da se niso mogle ločiti oči od te krasne slike.

Gregor je padel na kolena in je zajokal. Oj, krasni svet, kako težko se loči mladenič od tebe! Lepe dni je preživel v tebi, a grešni ljudje so ga pognali v tujino in so ga hoteli umoriti. Kam naj mu stopi noga? Kje naj najde mirni dom?

K gorkim licem je stiskal Gregor svoje roke in je jokal. Dolgo je klečal na vrhu gore. V temnih prepadih se je zbudil naenkrat veter. Zapihal je mrzlo in je vzdramil klečečega mladeniča. Gregor je vstal. Še enkrat se je ozrl na rodni kraj; potem pa se je obrnil in je stopal naglo navzdol. —

V tujini se je izučil zvonarstva. Pobožen je bil, priden in spreten in je zaslovel kmalu daleč po svetu. Obogatel je in je delil svoje premoženje z reveži. A dasi je imel vsega zadosti, je bil vendar nesrečen. Vedno in vedno se je spominjal svojih rojakov, ki so drli od dne do dne v večje pregrehe. Mislil je noč in dan, kako bi jih izpreobrnil. Vsako leto je stopil enkrat na nebotično goro in je gledal dolgo, dolgo na rodno vas, ki je ležala globoko doli pod goro. Srce se mu je krčilo v bolesti, ko je videl toliko krasote, a je mislil, koliko pregrehe se skriva za to krasoto.

Naposled mu je šinila v glavo lepa misel. Da: za rodno vas hoče napraviti takih zvonov, kakršnih še ni bilo čuti na svetu. Milo in lepo bodo prepevali, da se bo moralo otajati srce vsakomu, ki jih bo slišal. In poslušali bodo njegovi rojaki tiste zvonove. Zakrknjena srca se bodo odprla. Milo in proseeče bodo peli zvonovi. Solze bodo prišle rojakom v oči. Razjokali se bodo in bodo spoznali pregreho, v kateri živijo. Kes jim bo napolnil srce, in vračali se bodo k svojemu ljubemu Odrešeniku in ga bodo prosili odpuščanja. Sreča in lepo življenje se bo povrnilo v ta planinski raj.

Tako je mislil mojster Gregor in se je poprijel z vso vnemo tega dela. Leta in leta so minila, preden se je bližalo tisto delo njegovemu koncu. —

To je govoril mojster Gregor svojim pomočnikom. Zvesto so ga poslušali vsi in so se čudili. Ljubili so ga vsi kot lastnega očeta in smilil se jim je. Prepričani so pa bili, da se mu posreči tisto delo, ki ga je pripravljaval toliko let v molitvi in v dobrih delih.

Mojster Gregor je končal svojo povest. Oddahnil se je in je rekel potem:

»Glejte, to je bilo moje življenje — polno gorja in bridkosti. A rad sem prenašal vse; saj sem imel pred očmi svetli cilj: pripraviti rojake na pravo pot. Zdaj sem dosegel do svojega cilja in zdaj umrjem rad.«

Stopil je mojster Gregor k velikemu kotlu, kjer je žarela kristalno-čista kovina. Okrog kotla so se postavili pomočniki molče in resno. Zavihali so rokave in so čakali mojstrovega povelja.

Starček je pogledal proti nebu in je zamahnil z roko.

»Otroci, pričnimo zdaj v božjem imenu,« je rekel.

In mlade, pridne in večje roke so jele delati. Polagoma se je praznil veliki kotel. Kristalno-čista raztoplina je tekla v jamo in tam se je trdila — in zvonovi, čisti in jasni, so vstajali iz jame.

II.

Smejali so se ljudje v zagorski vasi, ko so pripeljali nekega lepega dne neznani ljudje nove zvonove. Pred cerkvijo so se zbirali in se norčevali. Kaj potrebujejo novih zvonov, saj še starih ne rabijo! Kdo jih bo plačal, ko potrebujejo denar za druge, lepše reči?

Stopil je prednje tujec, oblečen v krasno obleko, na glavi baržunasto čepico, pa jim je pojasnil, da jih ne stanejo zvonovi niti vinarja. Podaril jim jih je slavni mojster Gregor za dobre namene.

»No, če je tako, pa naj ostanejo tu,« so dejali ljudje malomarno. In mlad pobalin je še pristavil:

»Nas bodo vsaj klicali k veselicam...«

Zasmejali so se hudobni vaščani kroginokrog in so se razgubili polagoma po vasi.

Tuji ljudje pa so delali neumorno v zvoniku. Spustili so stare zvonove na zemljo in so potegnili nove kvišku. Ura za uro je minevala, a še vedno niso zapeli novi zvonovi. Vedno marljiveje so delali tujci, in znoj jim je tekel po razgretih obrazih.

Naposled — tako ob treh popoldne — se je oglasil prvi zvon, za njim drugi, tretji — in kmalu so pritrkavali mehko in vabeče, da se je moralo tajati srce. Listi po zelenih drevesih niso šelesteli več; visoke trave in pisane rože so stale mirno v začudenju in se niso genile. Po košatih vejah so umolknile ptice in poslušale s privzdignjenimi glavami srebrno zvonjenje.

Spogledali so se ljudje, ko so začuli neznane, sladke in vabeče glasove. Potem pa so sklonili glave. V srcih se je pričelo oglašati nekaj, kar je bilo tako mehko, da bi bil človek vzkoprnel. Tih glas je bil, ki je vabil na pravo pot, na pot, ki je tako tolažilna in krasna. Odprle so se ljudem naenkrat oči. Videli so ostudne grehe, v katerih so živeli toliko let, in naenkrat jih je bilo sram. Zakrili so obraze z rokami, in rdečica jih je oblila.

Zvonovi v zvoniku pa so peli vedno bolj mehko in sladko. Zdelo se je, kakor da so se zbrali nekje na oblačkih zlati angeli, pojoči nebeško pesem in vabeči ljudi z grešne poti.

In razjokali so se ljudje. Solze kesanja so jim tekle po bledih licih, in zahrepneli so po lepih dnevih, ki so se jim smehljali takrat, ko niso poznali ostudnih grehov, ki so jim zmračili pamet.

»O, Bog — usmiljeni Bog, prizanesi in odpusti nam!« so klicali in so se trkali na prsi. Hudo jim je bilo in bali so se božje kazni, ki jih čaka za njihove pregrehe.

Še niso zvonili zvonovi pol ure, ko so se približali najstarejši ljudje cerkvi. Boječe so odprli vrata in so stopili s povešeno glavo v svetišče božje. Pred oltarjem so se zgrudili na kolena in so prosili z obupnimi klici odpuščanja. — Za starimi vaščani pa je prihajala mladina — in kmalu je bila polna vsa cerkev. Vse je klečalo na tleh in prosilo milosti.

Naenkrat pa so utihnili zvonovi, in pred oltar je stopil duhovnik, ki so ga bili izgnali pred davnimi leti iz vasi. Visoka starost je uklonila moža, in glas se mu je tresel. Obrnil se je k ljudem in jim je govoril z mehkim glasom. Obraz se mu je svetil, in smehljaj mu je igral krog bledih ustnic.

»Samo, da ste se vrnili, in Bog vam odpusti,« je dejal. »Pokora, trda pokora vam očisti srca, in mir in sreča se potem povrne k vam . . .«

Dolgo je govoril sivi starček, in nazadnje se je razjokal v preveliki sreči. Potem pa je pokleknil in je molil. Za njim pa je molila vsa cerkev iz srca in polna kesanja. Takrat so pa spet zapeli zvonovi, radostno in mehko, kakor bi plavali nekje na oblačkih zlati angeli in bi prepevali srčno zahvalnico ljubemu Odrešeniku . . .

* * *

Tisti dan je stal visoko na nebotični gori stari mojster Gregor in je gledal v svojo rodno dolinico. Kraj njega pa je stal učenec Branko in je strmel nad krasoto, ki se je razgrinjala pred njim. V jutru se je napotil z mojstrom na goro. Težavna je bila pot, in čudno, da ni sivi starček omagal sredi strmine.

Jasno je bilo nebo vsepovsodi, in solnce je sijalo prijazno na zagorski svet. Hrepeneče je gledal mojster Gregor na ljube kraje, kjer ga je pozdravljala njegov dom — tam, kjer je preživel mlada, cvetoča leta. Velo roko je stiskal k srcu, saj mu je bilo tako razburjeno. Davna, davna leta so mu stopila jasno pred oči, in oči so mu bile kmalu polne solz. Šinil je z roko preko lica in se obrnil k Branku.

»Ali ne čuješ, Branko, kot bi zvonili nekje zvonovi?« ga je vprašal.

Takrat pa so se čuli natanko jasni glasovi. Naravnost iz zagorske vasi so prihajali in so bili razložni in polni mehkobe.

»Moji novi zvonovi so!« je vzkliknil mojster Gregor, in obraz mu je zažarel. Gledal je nepremično na vas in takrat je zagledal ljudi, ki so hodili trumoma v cerkev. Rdečica mu je stopila na bleda lica, in smehljaj se je blaženo.

»Gredo, gredo, Branko,« je govoril zavzet. »Naravnost v cerkev gredo . . . Zvonovi so jih poklicali; in zakrknjena srca so se odprla. Branko, Branko, Bog je uslišal mojo molitev — dosegel sem svoj cilj in zdaj umrjem rad, oj, rad . . .«

Starček je padel na kolena in je sklenil roke. Kakor zamaknjen je gledal v nebesa, in ustnice so se mu pregibale v molitvi. Kraj njega pa je klečal mladi Branko, in gorka zahvala je puhtela iz njegovega nedolžnega srca proti nebesom.

Dolgo sta klečala mojster in učenec na nebotični gori. Sveta tišina je vladala kroginokrog po belih, razdrtih gorah. Le glas zagorskih zvonov je šepetal po sveti tišini in se razgubljaj daleč, daleč ob strmih, resnih snežnikih — —

Drugi dan proti večeru je bilo, ko se je pripeljal v vas voz, vanj sta bila vprežena dva bistra belca. Na vozu je sedel tuj voznik, zadaj pa častitljiv starček z dolgo, belo brado; kraj njega pa mlad, krasen deček. Starček se je držal sključeno, in na njegovih velih, upadlih licih je ležala smrtna bolezen. Skrbno ga je držal deček okrog pasa, in starček se je opiral nanj.

Nazorni nauk.

Počasi se je premikal voz skozi vas in se je naposled ustavil kraj cerkve, tik pred stoletno lipo. Voznik in deček sta skočila z voza. Skrbno sta pomagala starčku z voza in sta ga peljala h klopi pod lipo. Vsedel se je tam starček in se je ozrl na rjavi zvonik.

In zazvonili so zvonovi, zazvonili sami od sebe! Starček se je nasmehljaj in se je odkril. Naslonil se je na lipo, in bela, častitljiva glava mu je zdrknila na prsi.

Takrat so pa privreli ljudje od vseh strani. Začuli so zvonove in so se čudili, zakaj pojejo. Stopili so v zvonik, in glej — zvonovi so zvonili sami od sebe. Sveta groza je ljudi prevzela. Pohiteli so z zvonika in so zagledali pod lipo starčka in lepega, mladega dečka.

Mignil jim je starček z roko. Prišli so bliže in so se zgrnili krog lipe. Starček se je ozrl kroginkrog; nasmehnil se je, pa je izpregovoril:

»Gledate me, pa me ne poznate. Jaz sem Gregor, tisti, katerega so hoteli enkrat vaši očetje kamenjati. Morda je med vami še kdo, ki je hotel vreči kamen name.«

Ko je izpregovoril mojster Gregor, so naenkrat utihnili zvonovi. Par starih ljudi se je pririlo skozi množico. Pogledali so mojstru v obraz in so ostrmeli.

»Resnično — on je . . . Gregor, ki nas je svaril in klical k pokori. Kamenjati smo ga hoteli za to.«

In šlo je od ust do ust. Sram je bilo ljudi in kesali so se. Dvignili so roke in so zaprosili: »Odpusti nam, Gregor, odpusti! Zaslupljeni smo bili . . .«

Mojster Gregor se je pa smehljaj še vedno. »Že davno sem vam odpustil,« je govoril. »Vedno sem mislil na vas in sem molil za vas v tujini. Noč in dan sem premišljeval, kako bi vas izpreobrnil. In Bog mi je dahnil v srce misel, da sem vlil za vas zvonove. Poslal sem jih vam — in zvonovi so zapeli in so vas sklicali na spokorno pot. Moja edina želja na svetu se je izpolnila. Živel sem za to. Zdaj, ko sem dosegel svoj cilj, čutim, da so mi seštete ure — bliža se mi smrt. Rad bi počival v rodni zemlji; zato pa sem se vrnil, da umrem pod milim, rodnim nebom.«

Starčkov glas se je tresel. Utrudil se je v govorjenju in je zaprl oči. Tišina je vladala kroginkrog. Čul se je le plakajoči glas mladega Branka, ki je klečal pred mojstrom. A stari Gregor je odprl kmalu oči in nadaljeval:

»Zdaj ste spet na pravi poti, ljubi rojaki. Ne zapustite nikoli te poti! Samo tega vas prosim v svoji poslednji uri. Ne zapustite Boga nikoli, in Bog vas ne zapusti nikdar . . . Moje truplo naj počiva v ljubi domači zemlji, ki sem jo ljubil tako prisrčno. A duša naj mi splava v večni dom, po katerem je hrepenela vse življenje . . . Vi pa, vi pa ne zapustite nikdar jasne poti, ki pelje k Bogu . . .«

In dvignil je starček roko proti nebu. Glava mu je zdrknila na prsi, in roka je padla na kodrasto glavo mladega Branka, kakor bi ga hotelá

blagosloviti. Mojstru Gregorju so se zaprle oči, in truplo, naslonjeno na stoletno lipo, se ni zgenilo več.

»Umrli je,« so šepetali ljudje in so pokleknili. Takrat pa so se spet oglasili zvonovi sami od sebe. Tiho, žalostno so zapeli, kakor bi žalovali za svojim mojstrom. Solnce je že zašlo za snežne gore. Dva zlata oblačka sta žarela drug poleg drugega v večerni zarji, kakor bi plavala tam angel in srečna, čista duša proti večnim nebesom.

Stresla se je stoletna lipa, in listi na košatih vejah so zašelesteli. Zvonovi so zapeli glásneje in močneje, kakor bi se veselili z dušo, ki je splavala k svojemu ljubemu Odrešeniku. Vsi vaščani so takrat klečali na kolenih, kajti bili so prepričani, da je umrl svetnik. Sveta groza jih je navdajala in tresli so se . . .

Dolgo, dolgo so zvonili zvonovi v tiho noč. Utihnili so šele takrat, ko so položili vaščani mojstra Gregorja na ukaz sivega duhovnika v cerkvi na mrtvaški oder. Ležal je tam sveti starček med bleščočimi svečami. Od vseh krajev so hodili ljudje molit k svetemu truplu. Pravijo, da se je zgodilo tiste dni mnogo čudežev. Nekaj nezdravljivobolnih je ozdravelo hipoma. In ozdravljenci so šli iz kraja v kraj in so označevali slavo in svetost mojstra Gregorja vsepovsod.

Josip Vandot.

Naša Anči.

Naša Anči v vrtec hodi
z rožicami zasajen:

»Vrtec, ljubi vrtec, bodi
še s cvetovi okrašen!

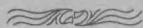
Oh, kako bom vzdihovala,
ko se cvetke posuše!

Oh, kako bom žalovala,
kadar ptičke odleté!«

»Tiho, tiho, Anči mala:
snežec kmalu bo skopnel,
pomlad bode zasijala,
lepše vrt se bo razcvel.

Ptičke bodo se vrnile,
ko se pesmic nauče;
lepše bodo zakrožile,
kadar zopet prileté!«

Jožef Zatoški.

A v človeku . . .

Kadar na poljano dahne
dih jeseni,
zadnje cvetje
se ospe, usahne . . .

Kadar pa v človeku vstane
bol in žalost,
ena nada
vselej še ostane:

nada, da se vrne sreča,
da bo zopet
pila radost
duša hrepeneča . . .

Vekomir.

Zgodba o pobratimiji.

akajte, povem vam še tisto zgodbo o pobratimiji.

Mojeга starega očeta gotovo ni poznal nobeden izmed vas; saj ga še jaz nisem. Jaz pa poznam svojega očeta in njegovo mater sem tudi. Ona pa je večkrat trdila, da je moj oče na svetu ravnostak, kot je bil njegov oče. Moj oče pa je zastaven mož, že malo sivih las in — tega se je naučil od svojega očeta — sodar.

Ko je bila po naših krajih opešala stara trta, je hodil ded sodarit čez Gorjance v bele Krajine in v Vlahe. V modrem predpasniku in na rami škatlo z orodjem je romal od vasi do vasi, od hrama do hrama ter napravljal in popravljajal sode za obiloblagoslovljeno kapljico.

Ko je stopal nekoč tako v misli zatopljen, zavpije nekdo v bližnjem hramu.

»Duša krščanska, pomози!«

Ded stopi v hram. Tam ugleda človeka bosih nog.

»Kaj hočeš, da kličeš?«

»Pomози mi, brate; palec desne nože mi vije krč.«

Ni vedel ded, ali bi se smejal ali kaj. Vendar se je pripognil in do-dobra potegn timer bolnega nagajivca.

»Hvala ti, brate; dobro je, otel si mi življenje.«

Ded se je začudil.

»Brate, ne čudi se, ker je istina; gotoveje bi prenesel srčni kap kot ta krč. Tako mi je prorokoval uskok Mirko Metevič. Daj sedi, boš pil čašo.«

Ni ugovarjal ded.

»Ti si moj največji dobrotnik; sam Bog te je prinesel sedaj tod. Pij, ne brani se moje kapljice; pij, ne brani se mojeга pobratimstva.«

Ni ugovarjal ded.

Trčila sta in pila pobratimijo, kakor se spodobi, če se pobratita Kranjec in Hrvat.

»Večkrat me obišči, brate. Moja vrata so ti vsekdar odprta in moja streha vsekdar gostoljubna. A da se spominjam nate vedno in da se bodo mogli spoznati še najini vnuki, daj mi svojo kučmo polhovko, in jaz tebi v zameno pipo javorovo. Sam sem jo naredil, in opanke, sam sem jih splel.«

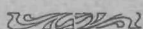
»Tako bodi!«

Vse sta naredila, kakor je govoril dobri Vlah in večkrat sta potem obiskavala drug drugega.

Sedaj ima tisto pipo in opanke moj oče in kučmo gotovo sin onega Vlaha.

Moj oče je obljubil izročiti pipo kmalu meni. Jaz pa pojdem prav gotovo čez Gorjance, da poiščem naslednika dedovega pobratima. Ko ga najdem, vam sporočim, in tudi to, kako se bom imel pri njem.

Cvetko Gorjančev.

Dvajsetica.

Le priden bodi, Matevžek,« so dejali večkrat Lovračeva mati svojemu šestletnemu sinku, »sicer povem teti, da nisi bil priden, in ne boš dobil nič daril.« — »Kdaj pa pridejo teta,« je povpraševal radovedno Matevžek svojo mamo. — »Jutri zjutraj, ko boš ti še spal, bodo že teta tukaj.« — Matevžek je nato pobral svoje igrače skup, šel pred hišo in se ondi igral. Matevžek je dobro vedel, da kadar pridejo teta, nikoli ne pridejo prazni. Zato se je med igro zamislil, kaj vse lepega mu utegnejo prinesiti teta. Navihani Matevžek si je mislil: najboljše je, da pobrem svoja kopita in grem spat, da ne bom nič naredil, kar bi materi ne bilo všeč. Storil je tako. — »Mama, danes sem pa tako zaspan, najrajši bi šel kar spat.« — »Pa pojdi, samo da mi ne boš vedno pod nogami,« so rekli mati. Matevžek se spravi na zapeček, a zaspati ne more. Vedno mu roji po glavi, kaj mu prinesejo teta. Slednjič ga premaža zaspanec in trdo zaspi.

Ko se drugo jutro prebudi, takoj zakliče: »Mama, ali so že prišli teta?« — »Da, teta so že tukaj,« reko mati. »Le urno opravi jutranjo molitev, pa se obleci in umij, potem pa pojdi k teti v kamro in jim lepo vošči dobro jutro.« — Še nikoli ni bil Matevžek tako uren kakor danes. Brž po molitvi je šel v kamro in je teti voščil dobro jutro, potem je pa tudi pričakoval, kaj je neki pripravljeno zanj. Teta mu pa reko: »Veš, Matevžek, tebi pa sedaj nisem nič prinesla. Rano sem odhajala z doma, ko so bile trgovine še zaprte. No, pa da ne boš rekel, da ti nisem nič prinesla, imaš tukaj dvajsetico; pa si kupi, kar si sam hočeš.« Vesel steče Matevžek k mami in ji pokaže podarjeni denar. Mati mu reko: »Matevžek, daj meni denar spraviti. Treba ti je novih čevljev. Tudi pokrivala ti je potreba.« — »O ne, tega pa ne.« ugovarja Matevžek in urno zbeži na cesto. Gor po vasi pa jo primaha sosedov Janko, Matevžkov najboljši prijatelj. Ko mu Matevžek pokaže dvajsetico, ga Janko brž pregovori, da gresta k Barbi in si kupita sladkarij. Ta Barba — to vam je bila otrokom najbolj priljubljena ženska v vasi. Pod veliko rdečo marelo je imela vse dobrote tega sveta: kolače, kolesca, konjičke, fige, rožiče, bonbone in kdo ve, kaj še vse. K tej branjevki se torej napotita naš Matevžek in Janko. Ondi si nabereta za vso dvajsetico dobrih reči. — Ali ojoj! Ko poseže Matevžek v žep in hoče plačati, ne najde več dvajsetice. Vse žepe je že preobrnil, a dvajsetice nikjer. Kaj sedaj storiti? Slaščice zložita vse lepo nazaj in poparjena odideta vsak na svoj dom. Da je tudi doma prejel Matevžek zasluženo plačilo, o tem ni dvoma.

Na praznik sv. Rešnjega telesa je pa moral Matevžek ostati doma bos in gologlav, medtem ko so bili drugi otroci skoro vsi pri procesiji, med njimi tudi Matevžkov prijatelj Janko. Tako se je pokoril naš Matevžek za dvajsetico, ki je ni hotel dati materi, da bi jo hranili.

Pleničar.

Deklamovanke.

7. Dedek.

Dedek naš sivi —
to vam je očka!
Dremlje podnevi;
kadar je nočka,
pravljice pravi,
basni in bajke,
o rojenicah,
devah zakletih,
o sojenicah,
možu povodnem
in o lisici,
mačehi hudi,
zlati kraljici;
pravi o zmajih,
palčkovi koči,
biserni gori,
jezeru blejskem,
démantni zori . . .

Dedek naš sivi —
to vam je očka!
Pipico z medjo
vso okovano;
palico grčavko
vsakemu znano;
kapo iz polhovih
kož narejeno;
suknjo za zimo
gorko volneno
in pa svetinjo —
kaj bi se bahal;
bil vam vojak je,
konja je jahal.

Dedek naš sivi —
to vam je očka!
Mošnja usnjena,
pipica taka! —
vanjo nabaše
ščepec tobaka,
pa prav počasi
ognja nakreše:
iskre letijo,
kot da so veše.

Pa tik zapečka
vnuki smo bili,
silili v dedka

in govorili:
„Dajte, povejte,
dedek, nam basen!“

Čelo mirno nam,
glas nam bil jasen.

„Ni mi mogoče.““

„Dajte, ah, dajte!“

„Molči, otroče!““

„Dedek naš ljubi,
dragi, no, dajte —
bajko prav lepo,
nam pokramljajte!“

„Bi že povedal
bajko o gradi,
če bi imeli
malo me radi.““

„O, saj imamo,
dedek, vas radi;
dajte, povejte
bajko o gradi!“

„Bil vam je griček,
griček deveti,
gori sameval
grad je zakleti.
Kako to pride,
nič me ne briga,
to je gotovo;
danes več ni ga.
Kratka je sicer
bajka o gradi,
ker me le malo
imate radi.““

Pa se je smejal
dedek pretkano;
mačka je dvignila
glavo zaspano,
ko je na gorki
peči dremala,

pa je nevoljno
zagodrnjala . . .

Dedek naš sivi —
to vam je očka! —
Bajke nam pravi,
kadar je nočka;
pravljice dolge,
take in take:
Kadar izginejo
šoje in srake,
prišel bo kralj Matjaž
z brado kosmato,
prišel bo z vojsko,
bíl se možato
in nam podaril
čase bo zlate:
žitnice polne,
žita bogate,
vinski vsi polni
sodov hramovi,
hišice bele
naši domovi.

Dedek naš sivi —
to vam je očka!
Pipo zapali,
pipo kovano,
doli pokima
z glavo zaspano;
sanja o vojski
kralja Matjaža:
Spečega kralja
dražiti jame
in mu iz nožnic
težki meč vzame.

Kralj pa razsrjen,
kar kvišku plane,
dedku za drznost
glavico vzame . . . —
Ded se prestraši
in se predrami —
vikne, zakrili
v strahu z rokami . . .

Dedek naš sivi —
to vam je očka!

Radoslav Bevč.

